

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY
OF SCHOOL ADMINISTRATORS

อุดมศักดิ์ กุลครอง¹

ประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 3) ความแตกต่างของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างบุคลากรในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 103 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 412 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของมาแชลล์ และมอลลี และความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของสถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด และอีก 7 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ระหว่างบุคลากรภายในและกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to find: 1) the transformational leadership of the basic education school administrators, Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2; 2) the corporate social responsibility of the basic education school administrators, Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2; 3) the difference in transformational leadership and corporate social responsibility of basic education school administrators between school personnel and basic education school committee, Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2; and 4) the relationship between transformational leadership and the corporate social responsibility of the basic education school administrators. The sample was 103 basic education schools in Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2. The respondents consisted of school principals, teachers, school board chairman and school board committee, with the total of 412. The instrument used in this research was the questionnaire, regarding transformational leadership based on Marshall and Molly concept; and corporate social responsibility based on Thaipat Institute in Foundation for Thailand Rural Reconstruction Movement Under Royal Patronage concept. The statistics used were frequency, percentage, mean, t-test, Pearson's product-moment correlation coefficient, and content analysis.

The findings of the research were as follow:

- 1) The transformational leadership of the basic education school administrators, collectively and individually, was found at a high level.
- 2) The corporate social responsibility of the basic education school administrators was collectively found at a high level; when considered individually; the contribution to the community and society of school administrators was found at the highest level and 7 remaining aspects were found at the high level.
- 3) The difference in transformational leadership of school administrator and corporate social responsibility between school personnel and basic education school committee, Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2, collectively, was not found.
- 4) The relationship between transformational leadership and the corporate social responsibility of the basic education school administrators, Nakhon Pathom Educational Service Area Office 2 were found at the .01 level of significance.

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ปราชญ์จอมราชันที่ได้พระราชทานพระราชดำริด้านการศึกษาคือ “การศึกษานั้นกล่าวโดยรวบยอดก็คือการทำให้บุคคลมีปัจจัย หรือมีอุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอ ทั้งในส่วนตัวความรู้ ส่วนความคิดวินัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทนและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ดีขึ้น เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย” ในขณะที่จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ปราชญ์อเมริกันแห่งซีกโลกตะวันตก จากสำนักก้าวหน้านิยม (Progressivism) ให้ความหมายการศึกษาไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม (Education is Growth)” ซึ่งความเจริญงอกงามในที่นี้ มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างอื่นใด แต่เป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามของชีวิตมนุษย์ แต่สภาพพลวัตในอารยธรรมของมนุษย์ทางการศึกษา และสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ 3.0 กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมยุค

โลก “สังคมฐานความรู้” (Knowledge Based Society) สู่ยุคโลก “หลังสังคมฐานความรู้” (Post Knowledge Based Society) ซึ่งเราพบความล้มเหลวของโลกในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการดำเนินงานของการจัดการศึกษาในภาพรวม ในช่วง พ.ศ. 2545-2550 ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ไม่รู้หนังสือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.7 ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 7.4 ในปี พ.ศ. 2550 (สถิติของ IMD) มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ เพื่อให้เด็กไทยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสร้างสรรค์การให้เพื่อสังคมส่วนรวม มีการปรับปรุงหลักสูตรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นให้เด็กไทย ดี เก่ง มีสุข ผ่านกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน คือ 1. กิจกรรมแนะแนว 2. กิจกรรมนักเรียน และ 3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ประเด็นปัญหาด้านการเงินและกฎหมายเพื่อการศึกษาที่สะท้อนถึงปัญหาของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good governance) ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ กำลังเร่งสอบสวนคดีการเรียกรับเบี้ยเจี๊ยะซึ่งมีการระบุข้อมูลหลักฐานที่ผู้ปกครองต้องจ่ายเงินหลายแสนบาทเพื่อกรุยทางให้นุตรหลานได้เข้าโรงเรียนชื่อดัง ประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน (Human right) สำหรับเด็ก พบว่า จำนวนเด็กนักเรียนออกกลางคันปีการศึกษา 2552 ในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 และเขต 2 มีจำนวน 159 และ 221 คน ตามลำดับ ปัญหาเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ถูกละเมิดทางเพศ ในอำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอสองพี่น้อง อำเภอพุทธมณฑล มีจำนวน 7, 1, 9 และ 1 คน ตามลำดับ ด้านปัญหาสภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่ไม่สมดุลเราพบว่าแม่น้ำท่าจีนตอนล่างตั้งแต่อำเภอนครชัยศรี นครปฐม ถึงปากแม่น้ำอำเภอเมือง สมุทรสาคร ระยะทาง 82 กิโลเมตร คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำมากพบว่า ค่าการละลายของออกซิเจนในน้ำนั้นต่ำกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมทางน้ำของแม่น้ำท่าจีนนั้นเกิดความเสื่อมโทรมอย่างมากและมีแนวโน้มคงที่ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยพึ่งพิงแหล่งน้ำในการดำเนินชีวิต จากปัญหาในหลากหลายประเด็นข้างต้นในมิติของการบริหารนั้นเราต้องมีผู้นำที่สามารถจะนำพาเราก้าวข้ามรอยต่อของพลวัตรของโลกสู่สังคมในโลกแห่งอนาคต ที่เน้นอุดมการณ์และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เน้นสมดุลระหว่าง “ผลประโยชน์ส่วนตัว” กับ “ผลประโยชน์ส่วนรวม” เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง “ความรู้” กับ “คุณธรรม” ฉะนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในโลก “หลังสังคมฐานความรู้” ที่ผู้นำจะต้องกำหนดใช้ยุทธศาสตร์ที่สร้างสรรค์ (Creative Strategy implementation) เพื่อนำพองค์กรให้เจริญเติบโต (Growth) และพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ควบคู่ไปกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility) เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังนั้นได้รับการถ่ายทอดมรดกทางความรู้อย่างถูกต้องตรงตาม

หลักปรัชญาการศึกษาที่กล่าวไว้ว่า “Education is Growth” อีกทั้งยังเป็นคุณค่าหลัก (Core Value) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ถูกถ่ายทอดร้อยเรียงเป็นตัวอักษรผ่านคำขวัญอันทรงคุณค่าคือ วิสัยทัศน์กว้างไกล ใส่ใจสังคม อุดมความรู้ เชิดชูคุณธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อทราบความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อทราบความแตกต่างของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
4. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดและทฤษฎีของ มาแชลล์และมอลลี่ (Marshall and Molly) อันประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ประการใหญ่ และ 8 ประการย่อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักประการที่ 1) ด้านพฤติกรรม (Behaviors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1.1) ด้านการสื่อสาร (Communication) 1.2) ด้านความไว้วางใจ (Trust) 1.3) ด้านความเอาใจใส่ดูแล (Caring) 1.4) ด้านการสร้างโอกาสหรือความเสี่ยง (Creating Opportunities or Risk) และองค์ประกอบหลักประการที่ 2) ด้านลักษณะพิเศษเฉพาะ (Characteristics) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 2.1) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) 2.2)

ด้านการกำหนดตำแหน่งการมอบอำนาจ (Empowerment Orientation) 2.3) ด้านวิสัยทัศน์หรือขีดความสามารถในกระบวนการเรียนรู้ (Vision or Cognitive Capability) 2.4) ด้านบริบทองค์กรหรือวัฒนธรรม (Organizational Context or Culture) ในส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสถาบันไทยพัฒน์ มุลินธิบุรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมมีองค์ประกอบหลัก 8 ประการ ดังนี้ 1) การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Organization Governance) 2) การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน (Human Rights) 3) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor Practices) 4) การดูแลสิ่งแวดล้อม (Environment protection) 5) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) 6) การใส่ใจต่อผู้บริโภค (Consumer Issues) 7) การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม (Development to the Community and Society) 8) การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Reporting)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็นสามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร วารสาร ตำรา บทความ ทฤษฎี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำโครงร่างงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ รวมทั้งการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ตอบข้อคำถามของการวิจัยได้ใกล้เคียงที่สุด แล้วเสนอโครงร่างต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครปฐม เขต 2 ตามที่กำหนด นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมเสนอแนะเพื่อนำมาจัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมและบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรอนุมัติต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 140 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 103 แห่ง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ และใช้การสุ่มอย่างง่ายเลือกสถานศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวนแห่งละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 412 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ ราชการ (อายุงาน) ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของ มาแชลล์และมอลลี (Marshall and Molly) แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของของสถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างของความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่าง

บุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยค่าที (t-test)

4. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการสรุปผลการศึกษาวิจัยผู้วิจัยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 58.91 เป็นเพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.09 เป็นผู้ที่มียาอายุมากกว่า 50 ปี มากที่สุด จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 48.76 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.27 และน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.97 ในด้านประสบการณ์ทำงานในโรงเรียน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มากที่สุด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 50.74 รองลงมา ได้แก่ 10-20 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 เป็นผู้มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.58 มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 เป็นครูผู้สอนจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ในด้านระดับการศึกษาพบว่า มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.27 รองลงมา ได้แก่ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.45 ต่ำสุดได้แก่ ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.28

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลัก พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 องค์ประกอบหลัก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ องค์ประกอบหลักพฤติกรรม และองค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ เมื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยจำแนกในแต่ละองค์ประกอบหลักโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ตามองค์ประกอบหลักพฤติกรรม ได้ดังนี้ ด้านความเอาใจใส่ดูแล ด้านความไว้วางใจ ด้านการสื่อสาร ด้านการสร้างโอกาส หรือความเสี่ยง ตามองค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ ได้ดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการกำหนดตำแหน่งการมอบอำนาจ ด้านวิสัยทัศน์ หรือขีดความสามารถในกระบวนการเรียนรู้ และด้านบริบทองค์กร หรือวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ในองค์ประกอบหลักพฤติกรรม

1. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารในเรื่องใหม่เกี่ยวกับการศึกษาให้กับนักเรียนและผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ โดยการสื่อสารเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและยกย่องความดีให้ผู้ได้บังคับบัญชาต่อหน้าทีสาธารณะอย่างเปิดเผยและโปร่งใส พร้อมทั้งสื่อสารเพื่อให้นักเรียนมีความกล้าคิดนอกกรอบ มีเหตุผล และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

2. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างค่านิยมหลักด้านภาวะผู้นำในทางคิดบวก สุจริต โปร่งใส และเสียสละเพื่อสังคมที่ดี โดยสามารถครองตนทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีอิทธิพลต่อผู้ตาม มีบุคลิกภาพน่าศรัทธา และความน่าเชื่อถือ หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน และประพฤติตนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น

3. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษากล้าคิด กล้าตัดสินใจ บนพื้นฐานของข้อมูล และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีต่างๆ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงบนความเสี่ยง แต่ต้องลดความเสี่ยงเท่าที่จะทำได้ โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมนำมาสร้างสิ่งใหม่ๆ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ในองค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ

1. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้ได้บังคับบัญชา โดยมีการกระจายอำนาจตามศักยภาพ และกล้าที่จะมอบหมาย โดยกำกับติดตามความสามารถศักยภาพของผู้ได้บังคับบัญชา นำมาประกอบการมอบหมายงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และด้านอื่นๆ โดยมุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ School Base Management โดยมี Management By Objective กำกับในการบริหาร

2. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ระยะยาว 3 ถึง 5 ปี โดยวิเคราะห์ SWOT นำมากำหนด Mission เป้าประสงค์ แผนโครงการและเข้าสู่กระบวนการบริหารเพื่อปรับปรุงพัฒนาดตนเองอย่างเสมอและต่อเนื่อง และทำการประเมินผลทั้งระบบด้วย CIPP Model ว่าบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดหรือไม่ สามารถติดตามนวัตกรรมใหม่ๆ ทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่จะนำปัญหามาเปลี่ยนเป็นโอกาสในการกำหนดนโยบายและสร้างภาพองค์กรให้เกิดภาพในอนาคตร่วมกัน โดยนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้อย่างทั่วถึง

3. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นต้นแบบนำการเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มจากตัวเอง เพื่อให้เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยอิงระเบียบปฏิบัติด้านวัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนนั้นๆ ในการสร้างระบบงานให้มีคุณภาพ อีกทั้งเป็นต้นแบบในการสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการปฏิบัติภายในองค์กรให้เป็นรูปธรรมและสะท้อนการ

เปลี่ยนแปลงให้ทันยุคทันสมัย และช่วยชี้แนะให้ผู้ได้บังคับบัญชาประยุกต์ใช้นวัตกรรมแบบใหม่ๆ ได้อย่างกลมกลืนกับสังคมและวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้านที่เหลือ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การดูแลสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติด้านแรงงาน การใส่ใจต่อผู้บริโภค การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

1. เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรทุกส่วนให้มีจิตอาสา สร้างจิตสำนึกความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณกับบุคคลและผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครู ให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถมากยิ่งขึ้นไป
2. เสนอแนะให้สถานศึกษาและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับชุมชน โดยสร้างความเข้าใจกับนักเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ให้รับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมว่าต้องการอะไร สถานศึกษาจะได้ตอบสนองได้ตรงจุด โดยเน้นการจัดกิจกรรมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. เสนอแนะให้มีนโยบายสร้างจิตอาสาต่อสาธารณะ โดยขึ้นตอนหรือมาตรการเพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นโดยทุกฝ่ายร่วมมือกันรักษาและพัฒนา

โรงเรียนเสมือนเป็นสถานที่สำคัญที่หนึ่งในชุมชนและสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีในการนำนักเรียนและครูเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่างๆ ของชุมชน โดยยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือทุกครั้งที่มีโอกาส บ้าน วัด โรงเรียนต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม พร้อมทั้งน้อมนำนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ และรายงานผลการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 ความแตกต่างของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสูงกว่าความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ยกเว้นองค์ประกอบหลักพฤติกรรม ด้านการสื่อสาร ด้านการสร้างโอกาสหรือความเสี่ยง และองค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ ด้านบริบทองค์กรหรือวัฒนธรรม ที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในต่ำกว่าความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยและรายด้านทุกๆ ด้านของความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสูงกว่าความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา ทั้งโดยรวมและจำแนกตามองค์ประกอบหลัก
พฤติกรรม ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านความไว้วางใจ ด้าน
ความเอาใจใส่ดูแล และด้านการสร้างโอกาสหรือความเสีย
และองค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ ได้แก่ ด้าน
ความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการกำหนดตำแหน่งการมอบ
อำนาจ ด้านวิสัยทัศน์ หรือขีดความสามารถในกระบวนการ
เรียนรู้ และด้านบริบทองค์กรหรือวัฒนธรรม กับความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและจำแนก
เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านการ
คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน ด้านการ
ดูแลสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ด้าน
การใส่ใจต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
และการจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มี
ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมกับความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์
มากที่สุด (ค่าความสัมพันธ์ = .823) รองลง
ไปได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามองค์ประกอบหลักพฤติกรรม กับความ
รับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาโดยรวม (ค่า
ความสัมพันธ์ = .802) ยกเว้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหาร ด้านบริบทองค์กรหรือวัฒนธรรม กับการ
ปฏิบัติด้านแรงงาน มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด (ค่า
ความสัมพันธ์ = .441)

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้
นำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและ
เป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

องค์ประกอบหลักพฤติกรรมด้านความเอาใจใส่ดูแลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ที่พบว่าด้านความเอาใจใส่ดูแลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้นแสดงให้เห็นว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงถึงการเอาใจใส่ดูแล มีน้ำใจต่อ
ผู้ได้บังคับบัญชาอันเป็นทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างดี ซึ่งค่านิยมหลัก
และวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งของสังคมไทยที่มีมาช้านานและเป็นสิ่งยึด
เหนี่ยวซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่
จะสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลและการ
เพิ่มขีดความสามารถสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลีทวูจ
(Leithwood) เรื่องผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนเงื่อนไข
ขององค์กรและความสัมพันธ์ของนักวิจัยกับโรงเรียน ซึ่งชี้ว่าการ
ปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนเปลี่ยนนั้นได้สนับสนุนการพัฒนาขีด
ความสามารถและการปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ
ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณา
รายด้านพบว่า องค์ประกอบหลักลักษณะพิเศษเฉพาะ ด้านความ
เชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงรองจาก
องค์ประกอบหลักพฤติกรรม ด้านความเอาใจใส่ดูแล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองของผู้บริหาร
สถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอันจะนำไปสู่การตั้งใจเพื่อสร้างกรอบแห่ง
ความไว้วางใจของผู้ได้บังคับบัญชาในการเพิ่มขีดความสามารถด้าน
นวัตกรรมในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จังเซาและวู
(Jung, Chow และ Wu) คำแนะนำวิจัยเรื่องบทบาทของภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงในการเพิ่มขีดความสามารถนวัตกรรมในองค์กร พบว่า
บทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มขีดความสามารถ
นวัตกรรมในองค์กรมีความสัมพันธ์กันโดยตรงในการเพิ่มขีด
ความสามารถนวัตกรรมในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญกับองค์กร

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าความ
รับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการร่วมพัฒนา
ชุมชนและสังคมมีมากที่สุด เพราะผู้บริหารสถานศึกษาทั้งที่เป็น
บุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็น
บุคคลภายนอกสถานศึกษามีค่านิยมหลักและวัฒนธรรมความผูกพันที่
แข็งแกร่งของสังคมไทยที่มีน้ำใจเอื้ออารีต่อกันมาช้านานและเป็น
สิ่งยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมส่วนรวม
ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่ง และความตระหนักของชื่อเสียง
สถานศึกษาและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบนด์เคและ
เอกราวา (Bendale and Agrawal) เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของ

องค์กรต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนวิถีสีเขียวพบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คือการที่องค์กรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคม โดยการรับผิดชอบต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้วยวิถีสีเขียว คือ ปรารถนาและความกังวลของสังคมที่จะอนุรักษ์และปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบนวิถีสีเขียวด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่สามารถเข้ามาช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน มีค่าเฉลี่ยรองลงมาจากการดูแลสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามแผนงาน การใส่ใจต่อผู้บริโภคนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักพระประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นอ่อนไหวที่จะเชื่อมโยงไปสู่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อที่จะพัฒนาองค์กรและสังคมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถสูงสุดอีกทั้งยังเป็นการสร้างความผูกพันและภักดีต่อองค์กรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉยฉาพงษ์ รุ่งวานิชกุล เรื่องความผูกพันของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต่อองค์กรที่ใช้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่าพนักงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง และพบว่าปัจจัยลักษณะงาน และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีผลต่อความผูกพันในระดับสูง นอกจากนั้น ลักษณะงาน ปัจจัยด้านโครงสร้างประสบการณ์ในการทำงาน และการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงาน

3. ผลการวิจัยเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ที่พบว่า โดยภาพไม่รวมแตกต่างกัน โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายในสูงกว่าความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายในจะปฏิบัติงานเต็มเวลาภายในสถานศึกษาและเข้าใจสถานการณ์หรือบริบทแวดล้อมภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้สูงกว่ากรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา โดยมีข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกำหนดตำแหน่งการมอบอำนาจและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษามาสนับสนุน

4. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารด้านบริหารองค์กรหรือวัฒนธรรม กับด้านการปฏิบัติตามแผนงานมีความสัมพันธ์น้อยที่สุดที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงแต่งตั้งโยกย้ายสถานศึกษาตามกรอบระยะเวลาซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้เวลาในช่วงการเปลี่ยนแปลงในการทำความเข้าใจบริบทองค์กรหรือวัฒนธรรม และการปฏิบัติตามแผนงานในแต่ละสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละสภาพพื้นที่ โดยมีข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านบริหารองค์กรหรือวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษามาสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดิรานี (Dirani) เรื่องการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับทรัพยากรบุคคลสามารถแสดงบทบาทอะไรได้นั้นได้ชี้ให้เห็นความสำคัญอย่างยิ่งกับการดำเนินงาน ที่เจริญเติบโตร่วมกันของทรัพยากรบุคคลที่สามารถส่งเสริมงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรได้

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบของการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานเป็นโอกาสที่ท้าทาย โดยที่ผู้บริหารควรเป็นผู้ฝึกสอน ผู้สนับสนุน ให้เกิดการทำงานเป็นคณะทำงาน โดยประสานสถานศึกษาเครือข่ายเพื่อร่วมมือพัฒนาบุคลากรและผู้บริหารรุ่นใหม่ ให้รู้จักใช้โอกาสและบริหารความเสี่ยงอย่างสร้างสรรค์ ในการพัฒนานวัตกรรมทางด้านการศึกษาใหม่ๆ ต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งที่เป็นบุคลากรภายในและกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นเวทีในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ซึ่งกัน และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดฝึกอบรมมาจัดเก็บ รวบรวม ต่อยอดเพื่อร่วมมือกันพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมพัฒนาสังคมเพื่อการสร้างความตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรจากทุกภาคส่วนในชุมชนและตัวผู้เรียน เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและสังคมไทยต่อไป

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้มีการนำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการปฏิบัติต่อแรงงานภายในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทร่วมภายในงานบริหารสถานศึกษา ผ่านการจัดกิจกรรมตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ โดยความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดรับกับนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างผลงานนวัตกรรมทางการศึกษา

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของวัฒนธรรมโรงเรียนในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบ และนำผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- เจษฎาพงษ์ รุ่งวานิชกุล. ความผูกพันของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต่อองค์การที่ใช้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551
- สถาบันไทยพัฒน์. มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. CSR Campus โครงการส่งเสริมความรู้ CSR สู่ภูมิภาค. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องความรับผิดชอบต่อ
- Ali M. Dirani. Corporate Social Responsibility what role for human resource?, School of Management, University of Southampton, UK, August, 2005.
- Dong I Jung, Chee Chow and Anne Wu, The role of transformational leadership in enhancing organization innovation : Hypotheses and some preliminary finding. MA. Department of Management, San Diego University, 2003.
- Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecil G. Education Administration: Theory Research and Practice 4th ed: Singapore: McGraw – Hill, 1991.
- Kenneth Leithwood, The effects of transformational leadership on organization conditions and student engagement with school. MA. Centre of Leadership Development, Ontario Institute for Studies in Education, Toronto University, 2000.
- Marshall Sashkin and Molly G. Sashkin, Leadership That Matters, San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, 2003.
- Shilpa Bendale and Priti Agrawal. CSR: Sustainable development by going green. [online], accessed 25 August 2010. Available from www.gbmf.info/2009/CSR_Shilpa.pdf